

GABAĆ (48) *vb impf*

Oba a jasne.

inf gabać (9). ◇ *praes 1 sg* gabâm (3). ◇ *2 sg* gabâsz (1). ◇ *3 sg* gabâ (12); -â (10) *BielKron, SienLek* (7), *PaprPan, Oczko*, -a (1) *Mącz*, -(a) (1). ◇ *3 pl* gabają (2). ◇ *praet 3 sg m* gabâł (1). *f* gabała (1). ◇ *3 pl m pers* gabali (3). *subst* gabały (1) *SkarŻyw*, gabali (1) *Leop*. ◇ *fut3 sg n* będzie gabać (1). ◇ *3 pl m pers* będą gabać (1). ◇ *imp 2 sg* gabâj (1). ◇ *con 3 sg m* by gabâł (2). *n* by gabało (1). ◇ *3 pl m pers* by gabali (2). *subst* by gabały (2). ◇ *part praes act* gabając (4).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. *Niepokoić, dokuczać, dręczyć, napastować, zaczepiać, nękać; naprzykrzać się, nalegać; vexare Mącz, Cn; irritare, molestare Mącz; incessere, incomitiare, inquietare, laccessere, prolectare, provocare, sollicitare, tentare Cn* (42) :

a. *O działaniu celowym* (24) : *Molesto, Zádawam trudność/ pracę komu/ gábam/ nágábam. Mącz* 229c; *Vexo, Dręczę/ gábam/ trápię tresze niepokóy á trudność zadawam własnie y tám y lám pociągam. Mącz* 491d.

gabać kogo, co (17): *BierEz I*; *A* gdy fie wygikrzy/ *tham z tąd idzie Czo może na głębiey y nadaley/ á to przeto aby iey dzieci nie gabaly FalZioł IV 37a; Nlemogą nigdy Thatarzy śpokoyni być aby pořthronnych śładiow nie gabali albo nie łupili plony tak bydła iako y ludzi zabijaiącz MiechGlab 32, 35 [2 r.], 36; a przydzie ten czas gdi mie więcej niebędą gabac nieprziiaciele moi. WróbŻołt T3v, 55/2; Diar 52; álic przydą pořłowie do onego przełożonego w Bořnicy/ powiádaiąc: żeć corká twoiá iuż vmárlá/ co iuż więcej gábalsz miřtrzá? Leop Mar 5/35; BibRadz Deut 2 arg; Poráził drugi raz Dawid Filiřtyny. Saul zayrzał mu tego/ poczał go czárt gábác/ chciał Dawidá zabić/ ále Dawid vciekł BielKron 66; Potym trzećiego dnia/ nářzedłem onego co mi dał dwa rázy kámieniem [...] y putłukłem mu gębę kámieniem [...]. Krolowa z okná widziála á wołála zábij zábij łotrá co cie rad gába. BielKron 458v; KuczbKat 425; wřzákže go zaráz duch Boży dobry krolewřki opuscił/ á ná mieyřce iego řzátan go gábał. CzechRozm 140; SkarJedn 249; SkarŻyw 572. Cf gabać kogo czym.*

gabać kogo czym (1): *Tám gdy go záfie iego powinowáci náydowáli: á onemi řłowy gábáli/ vciekł/ od złych řłow vřzy kryiác/ ná głęboką puřtynią. SkarŻyw 167.*

W charakterystycznych połączeniach: gabać kapłanow, kościół, ludzi(e) (3), mistrza, narody, sąsiadow; gaba(ją) czarci (szatan) (2).

Zwrot: »nie gabać złego« (1): *Noli irritare crabrones, Day pokóy złemu. Nie gábay złego. Mącz* 67a.

a. *Napastować cielesnie, mieć stosunek płciowy; vexare Mącz, Cn; lenocinari Mącz* (3) : *Baranowi prirodzone Skopy wzgardzać/ Owcze řtare gdy mu fie nie godzą gabać, bo y on řam: im nářtarřzy tym iest napořitecznieyřzy/ Kiedy czas iego miłowania nářtawa/ tedy o żony wálczy FalZioł IV 2d; Mącz 188d.*

gabać kogo (1): *Uxorem alterius vexare, Gábác cudzą żonę. Mącz 491d.*

b. *O dolegliwościach [kogo, co]* (18) : *Czemu řpanie po obiedzie więcej gaba te^{go} kto fie vczy niż kto igra áłbo czo inřzego działa. GlabGad K5; I w máłym pocřcie řtáli fie: y gábáli ie [et vexati sunt]*

vćiŃk złyh rzeczy y boleść. *Leop Ps* 106/39; *Mącz* 165b; Słuchay iefliby cię téz robaczki gábáły/
Słonińa ie pomázác/ fortél na nie máły. *WyprPl* C2.

W charakterystycznych połączeniach: gabać człowieka; gaba(ją) boleść, robaczki, spanie, ucisk złych rzeczy.

α. *O chorobach (10)* : Proch z łufzonych świerczkow domowych/ gdy go z winem pije/ ten co go kámień álbo piafek gába/ tedy go to wypadza *SienLek* 106; Ielli kogo ograżká á owfzem gorączká gába/ a ielt pełny rumiony y żył pełnych/ temu trzeba Medyanę otworzyć *SienLek* 139v, 59v, 60, 88, 106 [2 r.], 133, 139; *Oczko* 33.

W charakterystycznych połączeniach: gabać mężczyznę; gaba boża kaźń, gorączka, kamień (3), ograżka (2), piasek.

β. *O pokusach cielesnych; incedere Mącz, Cn (4)* : Incessit me libido. Zápala mię miłość/ Gábá mię Venus. *Mącz* 44b; IVż tu łczyrość záltánielz w nim ná wżytkim práwie/ Iednoż go Wenus gába coś w łtáteczney łprawie *PaprPan* D; Gdy go zá czału młodości iego zápalenie cielesne/ y pobudki nieczyłte bárzo gábáły; pokuły ony y ni ebešpieczeńłtwá vczyniły go w modlitwie gorącym y pilnym. *SkarŻyw* 211, 225.

W charakterystycznych połączeniach: gaba nieprzyjaciel, pobudki nieczyste, Wenus (2), zapalenie cielesne.

2. praw. *Podwazać, atakować, zaskarżać [kogo, co] (6)* : *GroicPorz* r3; Tedy Sędzya ma łkaźń vczynić/ ktorey potym żadny z nich gábác niemoże. *UstPraw* G2v, G2.

gabać o co (3): Na ołtátek pozwána łtronę/ iefliby ią kto inny o téż rzecz potym gábał o ktorą on żáłował/ záltępowác będzie powinien *GroicPorz* v3, h4v; *UstPraw* H.

W charakterystycznych połączeniach: gabać rękojmię, Skaźń (2); gabać o granice, o rzecz (2).

Synonimy: 1. dokuczać, dolegać, dręczyć, gryźć, męczyć, ścisnąć, trapić, trestać, uciagać.

Formacje współrzędne: nagabać, przegabać, przenagabać; przenagabawać; przenagabywać; zagabnąć.

Cf GABAJĄCY, **GABAN, GABANIE**